

Bůh jako „deus agens“ v dějinách a v přírodě

Myšlenku přímého zasahování do běhu dějin (a tím spíš do běhu přírodních procesů) považuji za velice problematickou, i když se může jevit jako velmi zbožná. Přímým zasahováním rozumím zasahování dál už ničím (a nikým) nezprostředkované. Něco jiného je ovšem „zasahování“ prostřednictvím nejrůznějších subjektů, totiž prostřednictvím jejich ochoty vykonávat to, k čemu jsou voláni (volány), tedy prostřednictvím jejich „poslušnosti“ nepředmětných výzev. Z toho pak ovšem vyplývá, že žádnou skutečnou událost (ať už dějinnou nebo přírodní, třeba evoluční) nemůžeme přímo a naprosto ztotožnit s naplněním toho, co se mělo (nebo má) stát, k čemu mělo (nebo má) dojít, co se uskutečnilo (nebo co se teprve má uskutečnit). Proto musíme vyloučit představu nějakého nejvyššího Agens (Činitele), neboť bychom mu museli buď přiznat tvoření nedokonalostí (už ve SZ máme místa, kde se mluví o nedokonalosti všeho skutečného, dokonce i nebes), anebo bychom museli jeho tvůrčí možnosti redukovat na vymýšlení „idejí“ či „vzorů“. Vidím v tom důvod, proč uskutečňování neboli „akce“ přisuzovat pouze subjektům, což sice některým potíží odpomůže, ale jiné ponechává – zejména se pak problém „stvoření“ a „stvořenosti“ sice zúžuje na „stvořování“ subjektů, ale zůstává nezodpověděn.

(Písek, 150703-1.)